

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

18. juuni 2020*

Apellatsioonkaebus – Avalik teenistus – Ametnikud – Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) peadirektor – Kohtulik puutumatus – Äravõtmise otsus – Huve kahjustav akt – Kaitseõigused

Kohtuasjas C-831/18 P,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 21. detsembril 2018 esitatud apellatsioonkaebus,

Euroopa Komisjon, esindajad: J.-P. Keppenne ja J. Baquero Cruz,

apellant,

teine menetlusosaline:

RQ, Euroopa Komisjoni endine ametnik, esindaja: *avocat* É. Boigelot,

hageja esimeses kohtuastmes,

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja president M. Vilaras (ettekandja), kohtunikud S. Rodin, D. Šváby, K. Jürimäe ja N. Piçarra,

kohtujurist: E. Sharpston,

kohtusekretär: ametnik V. Giacobbo-Peyronnel,

arvestades kirjalikku menetlust ja 5. septembri 2019. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 19. detsembri 2019. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Euroopa Komisjon palub oma apellatsioonkaebuses tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 24. oktoobri 2018. aasta otsuse RQ *vs.* komisjon (T-29/17, edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus“, EU:T:2018:717), millega Üldkohus tühistas komisjoni 2. märtsi 2016. aasta otsuse C(2016) 1449 (final) taotluse kohta võtta RQ-lt kohtulik puutumatus (edaspidi „vaidlusalune otsus“).

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

Õiguslik raamistik

Protokoll nr 7

- 2 Protokoll nr 7 Euroopa Liidu privileegide ja immunitetide kohta (ELT 2010, C 83, lk 266; edaspidi „protokoll nr 7“) artikli 11 punkti a kohaselt:

„Iga liikmesriigi territooriumil on liidu ametnikel ja muudel teenistujatel nende kodakondsusest olenemata järgmised privileegid ja immunitetid:

- a) kohtulik puutumatus oma ametikohustuste täitmisel tehtud tegude, sealhulgas suuliste ja kirjalike avalduste suhtes, kui ei tulene teisiti asutamislepingute sätetest, mis käsitlevad ühelt poolt ametnike ja muude teenistujate vastutust liidu ees ning teiselt poolt Euroopa Liidu Kohtu pädevust vaidlustes liidu ning nende ametnike ja muude teenistujate vahel. Neile jääb see puutumatus ka pärast nende ametist lahkumist;

[...]“.

- 3 Protokoll nr 7 artiklis 17 on sätestatud:

„Liidu ametnikele ja muudele teenistujatele antakse privileegid, immunitetid ja soodustused üksnes liidu huvides.

Iga liidu institutsioon peab ametnikule või muule teenistujale antud immunitedi tühistama alati, kui kõnealune institutsioon leiab, et sellise immunitedi tühistamine ei ole vastuolus liidu huvidega.“

- 4 Protokoll nr 7 artikli 18 kohaselt:

„Käesoleva protokoll kohaldamisel teevad liidu institutsioonid koostööd asjaomaste liikmesriikide vastutavate ametiasutustega.“

Personalieeskirjad

- 5 Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjade (edaspidi „personalieeskirjad“) artikkel 23 sätestab:

„Ametnikele on antud privileegid ja immunitetid üksnes liidu huvides. Kui [protokoll nr 7] ei tulene teisiti, ei ole ametnikud vabastatud oma isiklike kohustuste täitmisest ega kehtivate seaduste ja politseieeskirjade järgimisest.

Kui ametniku privileegid ja immunitetid on vaidluse all, peab ta sellest kohe teatama ametisse nimetavale asutusele.

[...]“.

- 6 Personalieeskirjade artikli 90 lõige 2 näeb ette:

„Iga isik, kelle suhtes kohaldatakse käesolevaid personalieeskirju, võib esitada ametisse nimetavale asutusele või ametiisikule kaebuse teda kahjustava meetme kohta, kui nimetatud asutus või ametiisik on teinud otsuse või kui ta pole võtnud personalieeskirjades ettenähtud meetet. Kaebus tuleb esitada kolme kuu jooksul. [...]

[...]

Asutus või ametiisik teatab asjaomasele isikule oma põhjendatud otsuse nelja kuu jooksul pärast taotluse esitamise kuupäeva. Kui kaebusele pole selle tähtaja lõpuks vastatud, loetakse seda kaebuse kaudseks tagasilükkamise otsuseks, mille vastu võib esitada kaebuse vastavalt artiklile 91.“

Vaidluse taust ja vaidlusalune otsus

- 7 Vaidluse taust on esitatud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 1–18 ja käesoleva menetluse vajadustest lähtudes võib selle kokku võtta järgmiselt.
- 8 2012. aastal esitas tubakatoodete tootja komisjonile kaebuse, mis sisaldas tõsiseid süüdistusi komisjoni ühe liikme osalemise kohta korruptsioonikatsetes. Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF), mille peadirektor oli sel ajal RQ, algatas nõutud inspekteerimiste ja kontrollide läbiviimiseks haldusuurimise.
- 9 Uurimise esimeses etapis kogutud tõendite põhjal leidis OLAF, et oleks otstarbekas paluda tunnistajal pidada väidetavas korruptsioonikatses väidetavalt osalenud isikuga telefonivestlus, et saada täiendavaid tõendeid.
- 10 Telefonivestlus toimus 3. juulil 2012. Tunnistaja kasutas RQ nõusolekul ja juuresviibimisel helistamiseks mobiiltelefoni ja tegi kõne OLAFi ruumidest. OLAF salvestas telefonivestluse ja see kanti uurimise lõpparuandesse.
- 11 Pärast haldusuurimise lõpetamist esitati Belgia kohtule kuriteokaebus, milles muu hulgas väideti, et telefoni pealtkuulamine oli ebaseaduslik. Kuriteokaebuse läbivaatamiseks palus Belgia pädev eeluurimiskohtunik komisjonil võtta RQ-lt puutumatus, et viimast saaks kahtlustatavana üle kuulata. Kuna komisjon palus rohkem selgitusi, tegi Belgia riigiprokurör talle OLAFi läbiviidud uurimise kohta teatavaks teatud asjaolud, mis võivad tema hinnangul viidata sellele, et telefoni kuulati pealt õigusvastaselt, mis on kriminaalkorras karistatav.
- 12 Neil asjaoludel rahuldab komisjon 2. märtsil 2016 Belgia kohtu taotluse ja tegi vaidlusaluse otsuse, millega võttis vastavalt protokollil nr 7 artikli 17 teisele lõigule RQ-lt kohtuliku puutumatuse seoses faktiväidetega telefonikõne pealtkuulamise kohta.
- 13 Vaidlusaluse otsuse põhjendustest nähtub, et komisjoni hinnangul olid pädevad ametiasutused andnud talle väga selget ja täpset teavet, mille põhjal oli võimalik asuda seisukohale, et RQ vastu esitatud süüdistused annavad alust tema suhtes uurimise läbiviimiseks, ning et seetõttu ei oleks RQ-lt puutumatuse äravõtmine liikmesriigi ametiasutustega lojaalse koostöö tegemise põhimõttega kooskõlas.
- 14 Vaidlusalune otsus tehti RQ-le teatavaks 11. märtsil 2016. Ta esitas personalieeskirjade artikli 90 lõike 2 alusel selle otsuse peale kaebuse, mille ametisse nimetav asutus 5. oktoobril 2016 rahuldamata jättis.

Menetlus Üldkohtus ja vaidlustatud kohtuotsus

- 15 RQ esitas vaidlusaluse otsuse ja 5. oktoobri 2016. aasta otsuse tühistamiseks hagi, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 17. jaanuaril 2017.
- 16 Üldkohus tühistas vaidlustatud kohtuotsusega vaidlusaluse otsuse.
- 17 Kõigepealt lükkas ta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 45 tagasi komisjoni esitatud vastuvõetamatuse vastuväite, mille kohaselt ei ole vaidlusalune otsus huve kahjustav akt, kuna liidu ametnike ja teenistujate puutumatuse äravõtmise otsused ei muuda nende õiguslikku olukorda.

- 18 Sellega seoses märkis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 37 muu hulgas, et „[a]sjaolu, et [protokolliga nr 7 hõlmatud] privileegid ja puutumatus on ette nähtud liidu avalikes huvides, põhjendab institutsioonidele antud pädevust puutumatus vajaduse korral ära võtta, kuid see ei tähenda, et need privileegid ja puutumatus on antud ainuüksi liidule, mitte aga ka selle ametnikele, muudele teenistujatele ja parlamendiliikmetele. Protokolliga [nr 7] on seega asjasse puutuvatele isikutele antud subjektiivne õigus, mille järgimine on tagatud aluslepingus ette nähtud õiguskaitsevahendite süsteemiga“.
- 19 Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 38 lisas Üldkohus, et „[o]tsus puutumatus äravõtmise kohta muudab ametniku või teenistuja õiguslikku olukorda ainuüksi selle kaitse tühistamise tagajärjel, kuna seeläbi taastatakse tema staatus isikuna, kelle suhtes kehtivad liikmesriikide üldkohaldatavad normid ning seega saab tema suhtes kohaldada nende üldkohaldatavate normidega ette nähtud meetmeid, eelkõige teda kinni pidada ja algatada tema suhtes kriminaalmenetluse, ilma et seejuures oleks vaja vahenorme“.
- 20 Vaidluse sisu osas analüüsis Üldkohus esmalt RQ hagi viiendat väidet, mille kohaselt on rikutud kaitseõigusi. See väide koosnes kolmest osast, millest esimene puudutas õiguse olla ära kuulatud rikkumist, teine süütuse presumptsiooni ja erapooletuse kohustuse rikkumist ning kolmas hoolsuskohustuse rikkumist. Vaidlustatud kohtuotsuse punktides 52–76 esitatud põhjustel nõustus Üldkohus selle väite esimese osaga ja tühistas seetõttu vaidlusaluse otsuse, analüüsimata selle väite teisi osi või hagi teisi väiteid.
- 21 Üldkohus tuletas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 52 meelde väljakujunenud kohtupraktikat, mille kohaselt „isiku vastu algatatud mis tahes menetluses, mis võib kaasa tuua selle isiku huve kahjustava akti vastuvõtmise, kujutab kaitseõiguste austamine ja eelkõige õigus olla ära kuulatud endast liidu õiguse aluspõhimõtet, mis peab olema tagatud isegi asjaomast menetlust reguleerivate õigusnormide puudumisel“. Ta täpsustas selle kohtuotsuse punktides 55 ja 56, et väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb samuti, et põhiõigustele, näiteks kaitseõiguste tagamine, tohib seada piiranguid vaid tingimusel, et sellised piirangud on ette nähtud seadusega, need järgivad asjaomase põhiõiguse olemust, vastavad tegelikult meetmega taotletud üldise huvi eesmärkidele ega kujuta endast taotletavat eesmärki arvestades ülemäärast ja lubamatut sekkumist.
- 22 Olles märkinud, et vaidlust pole selles, et RQd ei kuulatud enne vaidlusaluse otsuse vastuvõtmist ära, sedastas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 57, et tuleb kontrollida, kas käesolevas asjas õiguse olla ära kuulatud piiramine vastab eespool nimetatud tingimustele.
- 23 Olles vaidlustatud kohtuotsuse punktis 58 märkinud, et komisjon põhjendas õiguse olla ära kuulatud piiramist vajadusega kaitsta Belgia ametiasutuste läbiviidud uurimise saladust, nagu nõuab Belgia õigus, millele Belgia ametiasutused tuginesid, ning tõdedes, et Belgia õiguses on sätestatud uurimissaladuse hoidmise põhimõte, leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 63, et asjasse puutuva isiku ära kuulamata jätmise võib põhimõtteliselt olla objektiivselt põhjendatud uurimissaladuse hoidmisega vastavalt Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklile 52.
- 24 Seejärel analüüsis Üldkohus, kas RQ ära kuulamata jätmise oli uurimissaladuse hoidmise ja kriminaalmenetluse tõrgeteta kulgemise seisukohast vajalik ja sellega proportsionaalne. Ta rõhutas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 66 ja 67, et kui liikmesriigi ametiasutus keeldub tegemast puudutatud isikule teatavaks puutumatus äravõtmise taotluse aluseks olevaid täpseid ja täielikke põhjendusi, põhjendades seda uurimissaladuse hoidmisega, peab komisjon koostöös liikmesriigi ametiasutustega rakendama vastavalt lojaalse koostöö põhimõttele meetmeid, mis võimaldavad kaaluda ühelt poolt isiku õigust olla enne tema huve kahjustava akti vastuvõtmist ära kuulatud ja teiselt poolt uurimissaladuse hoidmisega seotud legitiimseid kaalutlusi.

- 25 Üldkohus leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 69, et tema käsutuses olevast toimikust ei nähtu, et komisjon oleks vaidlusaluse otsuse vastuvõtmisel sellist kaalumist teinud. Ta tugines sellega seoses vaidlustatud kohtuotsuse punktides 70–72 välja toodud kolmele asjaolule. Nii märkis ta esiteks, et komisjon ei küsinud liikmesriigi ametiasutustelt, kuidas ohustaks hageja eelnev ärakuulamine uurimissaladuse kaitset. Teiseks märkis ta, et Belgia ametiasutused ei teinud teatavaks, et oleks mingit tõsist ohtu, et asjaomane isik võib uurimise tõrgeteta kulgemist takistada, mis võiks põhjendada kohtuliku puutumatus e aravõtmise taotluse talle edastamata jätmist. Kolmandaks rõhutas ta, et vastused, mis Belgia ametiasutused esitasid komisjoni taotlusele RQ seoses puutumatus e aravõtmise taotlustega ära kuulata, olid lünklikud, ning tõdes, et igal juhul ei küsinud komisjon Belgia ametiasutustelt, kas oleks võimalik koostada nende taotluste mittekonfidentsiaalne versioon, mille saaks RQ-le edastada.
- 26 Lisaks leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 76, et ei saa täielikult välistada, et kui RQ õigust olla ära kuulatud oleks järgitud, oleks vaidlusaluse otsuse sisu võinud olla teistsugune, kuna RQ oleks saanud tulemuslikult teha teatavaks oma seisukoha kohtuliku puutumatus e aravõtmise kohta ja täpsemalt liidu huvide kohta ja talle kui OLAFi peadirektori ametikohal töötavale ametnikule vajaliku sõltumatus e säilitamise kohta.

Poolte nõuded Euroopa Kohtus

- 27 Komisjon palub Euroopa Kohtul:

- tühistada vaidlustatud kohtuotsus;
- teha kohtuasjas lõplik otsus, jättes RQ hagi rahuldamata, ja mõista RQ-lt välja kohtukulud nii Üldkohtus kui ka käesolevas menetluses, ning
- teise võimalusena, kui menetlusstaadium ei võimalda Euroopa Kohtul otsust teha, saata kohtuasi tagasi Üldkohtusse hagi uueks lahendamiseks.

- 28 RQ palub Euroopa Kohtul:

- jätta apellatsioonkaebus tervikuna ilmselge vastuvõetamatus e tõttu läbi vaatamata ja vähemalt põhjendamatus e tõttu rahuldamata, ja
- mõista kohtukulud, sealhulgas esimeses kohtuastmes kantud kohtukulud välja komisjonilt.

Apellatsioonkaebus

- 29 Komisjon põhjendab oma apellatsioonkaebust kolme väitega. Esimese väite kohaselt rikkus Üldkohus õigusnormi, kui ta otsustas, et vaidlusalune otsus on huve kahjustav akt. Teise võimalusena esitatud teise väite kohaselt rikkus Üldkohus harta artikli 41 lõike 2 punkti a ja ELL artikli 4 lõike 3 tõlgendamisel ja kohaldamisel õigusnormi. Kolmanda võimalusena esitatud kolmanda väite kohaselt rikkus Üldkohus õigusnormi komisjoni „käitumise“ kvalifitseerimisel.

Esimene väide, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta kvalifitseeris vaidlusaluse otsuse huve kahjustavaks aktiks

Poolte argumendid

- 30 Esimeses väites leiab komisjon, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta leidis, et sellised puutumatus e aravõtmise otsused nagu vaidlusalune otsus kahjustavad liidu ametnike huve ja nende peale võib esitada hagi liidu kohtutele.
- 31 Esimesena väidab komisjon, et Üldkohus leidis ekslikult, et ta võib tugineda väljakujunenud kohtupraktikale, kuigi sellist õigusküsimust ei ole Euroopa Kohtule kunagi varem esitatud.
- 32 Täpsemalt väidab komisjon esiteks, et 16. detsembri 1960. aasta kohtuotsuses *Humblet vs. Belgia riik* (6/60-IMM, EU:C:1960:48) ei võtnud Euroopa Kohus seisukohta küsimuses, kas puutumatus e aravõtmise otsus on huve kahjustav akt või mitte, kuna ta tugines oma arutluskäigus ESTÜ privileegide ja immunitetide protokollile 16. Selle sättega samaväärset sätet aga protokollis nr 7 ei ole.
- 33 Teiseks, mis puudutab 15. oktoobri 2008. aasta kohtuotsust *Mote vs. parlament* (T-345/05, EU:T:2008:440) ja 17. jaanuari 2013. aasta kohtuotsust *Gollnisch vs. parlament* (T-346/11 ja T-347/11, EU:T:2013:23), siis rõhutab see institutsioon, et need käsitlesid Euroopa Parlamendi liikmeid, mitte liidu ametnikke. Parlamendi liikmete puutumatus ei ole aga sama laadi ning sama ulatusega kui liidu ametnike ja muude teenistujate puutumatus.
- 34 Teisena leiab komisjon, et protokollis nr 7 artikli 17 sõnastusest, kontekstist ja eesmärgist tuleneb, et ametniku puutumatus e aravõtmise otsus ei kahjusta ametniku huve, kuna see muudab mitte asjaomase ametniku, vaid üksnes liidu ja puutumatus e aravõtmist taotleva liikmesriigi õiguslikku olukorda.
- 35 Sellest artiklist saab nimelt tuletada järelduse – mida kinnitab nii 13. juuli 1990. aasta kohtumäärus *Zwartveld jt* (C-2/88-IMM, EU:C:1990:315, punkt 19) kui ka ELTL artikkel 343 –, et kohtuliku puutumatus e kaitse antakse liidule endale ja üldjuhul tuleb see tühistada, kui see ei ole liidu huvidega vastuolus. Samuti kinnitab personalieeskirjade artikkel 23, mis on personalieeskirjade ainus säte, mis viitab ametnike privileegidele ja immunitetidele, et need privileegid ja immunitetid „on antud [...] üksnes liidu huvides“, nagu nähtub selle sätte sõnastusest.
- 36 Lisaks on protokollis nr 7 artikli 17 eesmärk kaitsta liitu ennast äärmuslikel juhtudel, kus liikmesriikide kohtute tegevus võib tema ülesannete täitmise ohtu seada.
- 37 Komisjon heidab seega Üldkohtule ette seisukohta, et protokolliga nr 7 on asjasse puutuvatele isikutele antud subjektiivsed õigused. Asjaomase ametniku puhul tuleb kohtuliku puutumatus e aravõtmise otsust siiski pidada ettevalmistavaks aktiks, mis piirdub menetlusliku takistuse kõrvaldamisega, et liikmesriigi kohtus toimuv menetlus saaks tavapäraselt jätkuda. Üksnes riigisisene kriminaalasjas tehtud lõplik otsus võib juhul, kui see on süüdimõistev, avaldada tegelikult mõju selle ametniku õiguslikule olukorrale. Pealegi võib ametnik riigisiseses menetluses puutumatus e aravõtmise otsuse kehtivuse alati vaidlustada ja liikmesriigi kohus peab kahtluse korral esitama Euroopa Kohtule eelotsuse küsimuse. Komisjon leiab, et selline otsus on analoogne OLAFi otsusega, millega algatatakse ametniku suhtes uurimine või edastatakse pärast uurimise lõppu liikmesriigi õigusalustele tema lõpparuanne. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on niisugused aktid ettevalmistavad ja nende peale ei saa esitada tühistamishagi.

- 38 Seetõttu leiab komisjon, et vaidlustatud kohtuotsuse punktis 38 esitatud Üldkohtu põhjendus, mille kohaselt muudab ametnikult või teenistujalt puutumatuse äravõtmise otsus selle isiku õiguslikku olukorda ainuüksi sel tagajärjel, et ta kaotab protokoll nr 7 artikli 11 kohase kaitse liikmesriikide ametiasutuste menetluse algatamise eest, lähtub puutumatus ebaõigest käsitlusest, mõistes seda subjektiivse õigusena.
- 39 RQ leiab, et apellatsioonkaebuse esimene väide tuleb vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata. Tema arvates kordab komisjon esimeses kohtuastmes esitatud argumente ja soovib tegelikult vaid seda, et Üldkohtule esitatud hagi uuesti läbi vaadataks, kuid see ei kuulu Euroopa Kohtu pädevusse.
- 40 Teise võimalusena leiab RQ, et Üldkohus ei rikkunud ühtegi õigusnormi, kui ta kvalifitseeris vaidlusaluse otsuse huve kahjustavaks aktiks.

Euroopa Kohtu hinnang

- 41 Kõigepealt tuleb märkida, et vastupidi RQ väidetele on esimene väide vastuvõetav.
- 42 Nimelt, kui apellant vaidlustab liidu õiguse tõlgendamise või kohaldamise Üldkohtu poolt, võivad esimeses kohtuastmes käsitletud õiguslikud küsimused apellatsioonimenetluses uuesti arutusele tulla. Kui apellant ei saaks oma apellatsioonkaebust põhjendada Üldkohtus juba esitatud väidete ja argumentidega, kaotaks apellatsioonimenetlus osaliselt oma mõtte (20. septembri 2016. aasta kohtuotsus Mallis jt vs. komisjon ja EKP, C-105/15 P–C-109/15 P, EU:C:2016:702, punkt 36 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 43 Oma esimeses väites vaidleb komisjon vastu sellele, kuidas Üldkohus tõlgendas ja kohaldas liidu õigust, mille tagajärjel asus viimane vastupidi Üldkohtus komisjoni esitatud argumentidele seisukohale, et vaidlusalune otsus on RQ huve kahjustav akt, mille peale võib esitada tühistamishagi.
- 44 Mis puudutab komisjoni esimese väite sisulist analüüsi, siis tuleb meelde tuletada, et isiku huve kahjustavad personalieeskirjade artikli 90 lõike 2 tähenduses üksnes sellised aktid või meetmed, mis toovad kaasa kohustuslikku laadi õiguslikke tagajärgi, mis mõjutavad otseselt ja vahetult hageja huve, muutes selgelt tema õiguslikku olukorda (14. septembri 2006. aasta kohtuotsus komisjon vs. Fernández Gómez, C-417/05 P, EU:C:2006:582, punkt 42; vt selle kohta 21. jaanuari 1987. aasta kohtuotsus Strohili vs. kontrollikoda, 204/85, EU:C:1987:21, punktid 6 ja 9, ning 14. veebruari 1989. aasta kohtuotsus Bossi vs. komisjon, 346/87, EU:C:1989:59, punkt 23).
- 45 Ent nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 38 märkis, muudab selline ametniku puutumatus äravõtmise otsus nagu vaidlusalune otsus ametniku õiguslikku olukorda ainuüksi sel tagajärjel, et kõnealune ametnik kaotab protokoll nr 7 artikli 11 punktis a ette nähtud kohtuliku puutumatus, kuna seeläbi taastatakse tema staatus isikuna, kelle suhtes kehtivad liikmesriikide üldkohaldatavad normid, ning tema suhtes saab kohaldada üldkohaldatavate normidega ette nähtud meetmeid näiteks tema kinnipidamiseks ja tema suhtes kriminaalmenetluse algatamiseks, ilma et seejuures oleks vaja vahenorme.
- 46 Järelikult, kuna protokoll nr 7 artikli 11 punkti a alusel liidu ametnikule antud kohtulik puutumatus on ära võetud tema institutsiooni ametisse nimetava asutuse otsusega, mis muudab seega tema õiguslikku olukorda, siis väidab komisjon ekslikult, et Üldkohus ei saanud lahendada küsimust samamoodi nagu 15. oktoobri 2008. aasta kohtuotsuses Mote vs. parlament (T-345/05, EU:T:2008:440).

- 47 On tõsi, et protokolliga nr 7 liidule antud privileegid ja immunitetid on funktsionaalset laadi, kuivõrd nende eesmärk on vältida liidu toimimise ja sõltumatuse kahjustamist, mis tähendab eelkõige seda, et liidu ametnikele ja muudele teenistujatele antud privileegid, immunitetid ja soodustused teenivad üksnes liidu huve (13. juuli 1990. aasta kohtumäärus Zwartveld jt, C-2/88-IMM, EU:C:1990:315, punktid 19 ja 20).
- 48 Sellegipoolest muudab liidu ametnikult puutumatuse äravõtmise otsus selgelt selle ametniku olukorda, jättes ta sellest puutumatusesest ilma, ning on seetõttu tema huve kahjustav akt.
- 49 Lisaks nähtub käesoleva kohtuotsuse punktis 44 meelde tuletatud kohtupraktikast, et meede kvalifitseeritakse ametniku „huve kahjustavaks aktiks“ mitte ainult siis, kui see rikub või mõjutab ametnikule antud subjektiivset õigust, vaid üldisemalt siis, kui see muudab selgelt tema õiguslikku olukorda.
- 50 Siit järeldub, et küsimus, kas protokollis nr 7 artikli 11 punkt a annab „asjaomastele isikutele [...] subjektiivse õiguse“, nagu märkis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 37, ei oma ametnikult puutumatusesest äravõtmise otsuse kvalifitseerimisel isikut kahjustavaks aktiks tähtsust. Sama kehtib küsimuse kohta, kuidas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 42 tõlgendas 16. detsembri 1960. aasta kohtuotsust Humblet vs. Belgia riik (6/60-IMM, EU:C:1960:48).
- 51 Samuti tuleb tagasi lükata komisjoni argumendid, mille kohaselt tuleb ametnikult puutumatusesest äravõtmise otsus kvalifitseerida „ettevalmistavaks aktiks“, kuna nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 61 sisuliselt märkis, muutub asjaomase isiku õiguslik olukord sellise otsuse nagu vaidlusaluse otsuse vastuvõtmise tagajärjel. Sellega lõpetatakse asjaomaselt ametnikult puutumatusesest äravõtmise menetlus, ilma et oleks ette nähtud, et ametniku tööandjaks olev institutsioon võtab hiljem vastu akti, mida ametnik saaks vaidlustada.
- 52 Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 38 esitatud põhjendus, milles Üldkohus leidis, et liidu ametnikult või teenistujalt puutumatusesest äravõtmise otsus muudab selle isiku õiguslikku olukorda, on piisav, et põhjendada vaidlusaluse otsuse kvalifitseerimist „isikut kahjustavaks meetmeks“ personalieeskirjade artikli 90 lõike 2 tähenduses.
- 53 Seetõttu tuleb vaidlustatud kohtuotsuse punktides 37 ja 42 toodud põhjendusi pidada täiendavateks põhjendusteks, mistõttu tuleb neid põhjendusi puudutavad komisjoni argumendid edutuna tagasi lükata (vt selle kohta 29. aprilli 2004. aasta kohtuotsus komisjon vs. CAS Succhi di Frutta, C-496/99 P, EU:C:2004:236, punkt 68, ning 29. novembri 2012. aasta kohtuotsus Ühendkuningriik vs. komisjon, C-416/11 P, ei avaldata, EU:C:2012:761, punkt 45).
- 54 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimene väide põhjendamatu tõttu tagasi lükata.

Teine väide, et harta artikli 41 lõike 2 punkti a ja ELL artikli 4 lõike 3 tõlgendamisel ja kohaldamisel on rikutud õigusnormi

Poolte argumendid

- 55 Teises väites leiab komisjon, et Üldkohus tõlgendas vääral õigust olla ära kuulatud, kui ta otsustas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 66 ja 67, et komisjon oli kohustatud kaaluma ühelt poolt asjaomase ametniku õigust olla ära kuulatud ja teiselt poolt uurimissaladust. Ta väidab sisuliselt, et õiguse olla ära kuulatud lai tõlgendus, mille Üldkohus andis, „viib liidu institutsioonide süstemaatilise põhjendamatu sekkumiseni liikmesriigi õigusasutuste pädevusse“.

- 56 Sellega seoses rõhutab komisjon, et ta pidas RQd puudutavat kirjavahetust liikmesriigi ametiasutustega erandkorras, arvestades OLAFi peadirektori ametikohta, mida RQ puutumatus e aravõtmise taotlemise ajal täitis. Ta rõhutab, et „oma tavapraktikas“ ei pea ta uurimissaladusega seotud rangest konfidentsiaalsuse nõudest kinnipidamiseks liikmesriigi ametiasutustega ega asjasse puutuva ametnikuga kirjavahetust. Asjaomaste huvide kaalumise, mida vaidlustatud kohtuotsuses nõutakse, seaks kõigi liidu institutsioonide ja organite tavapärase praktika kahtluse alla.
- 57 Lisaks väidab ta, et kuigi Üldkohus sellist kaalumist nõuab, ei täpsusta ta selle tagajärgi, eelkõige kui asjaomane institutsioon leiab, et asjaomase ametniku huvi olla ära kuulatud kaalub üles uurimissaladuse hoidmise. Nii ei ole Üldkohus täpsustanud, kas asjaomane institutsioon võis riigisisese õiguse vastaselt otsustada asjaomane isik ära kuulata või kas ta oleks pidanud isiku puutumatus e aravõtmisest sel põhjusel keelduma.
- 58 Komisjon lisab, et huvide kaalumise nõue, nagu seda on käsitletud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 66 ja 67, rikub vastastikuse usalduse ja lojaalse koostöö põhimõtteid. Arvestades liikmesriigi ametiasutuste eitava vastust komisjoni taotlusele asjaomane ametnik ära kuulata, ei saa komisjon kontrollida ega asendada liikmesriigi ametiasutuste hinnangut riigisisest karistusõigust puudutavas küsimuses enda hinnanguga. Sellist argumentatsiooni toetab 13. juuli 1990. aasta kohtumäärus Zwartveld jt (C-2/88-IMM, EU:C:1990:315, punkt 18).
- 59 Lõpuks väidab komisjon, et asjaomase ametniku eelnev ära kuulamine ei ole vajalik, kuna institutsioon on kohustatud temalt puutumatus e ära võtma, välja arvatud vaid juhul, kui see on vastuolus liidu huvidega. Ametnik ei saa aga oma olukorda arvestades liidu huve kindlaks määrata ega mõjutada.
- 60 RQ väidab esimese võimalusena, et teine väide on vastuvõetamatu, kuna komisjon vaid kordab esimeses kohtuastmes esitatud väiteid.
- 61 Teise võimalusena leiab RQ, et see väide ei ole põhjendatud.

Euroopa Kohtu hinnang

- 62 Samadel põhjustel, mis on esitatud käesoleva kohtuotsuse punktis 42, tuleb teise väite peale esitatud RQ vastuvõetamatuse vastuväide tagasi lükata.
- 63 Teises väites heidab komisjon Üldkohtule sisuliselt ette, et viimane rikkus õigusnormi, kui ta leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 66 ja 67, et komisjon on kohustatud kaaluma ühelt poolt sellise ametniku õigust olla ära kuulatud, kelle suhtes on esitatud taotlus puutumatus e aravõtmiseks kriminaalmenetluse alustamiseks, ja teiselt poolt kriminaaluurimise saladuse hoidmist. Sellises kontekstis võib komisjon esitada Euroopa Kohtus argumente, mille ta Üldkohtus juba esitas ja mille Üldkohus tagasi lükkas.
- 64 Mis puudutab teise väite sisulist analüüsi, siis tuleb märkida, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt on kaitseõiguste tagamine liidu õiguse aluspõhimõte (22. novembri 2012. aasta kohtuotsus M., C-277/11, EU:C:2012:744, punkt 81 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 65 Mis puudutab täpsemalt õigust olla ära kuulatud mis tahes menetluses, siis see on nimetatud aluspõhimõtte lahutamatu osa ning on nüüd sätestatud mitte ainult harta artiklites 47 ja 48, mis tagavad kaitseõiguste järgimise ja õiguse õiglasele kohtulikule arutamisele mis tahes kohtumenetluses, vaid ka harta artiklis 41, mis tagab õiguse heale haldusele (22. novembri 2012. aasta kohtuotsus M., C-277/11, EU:C:2012:744, punkt 82 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 66 Harta artikli 41 lõike 2 on sätestatud, et õigus heale haldusele kätkeb muu hulgas igapäevase õiguse, et teda kuulatakse ära enne seda, kui tema suhtes kohaldatakse üksikmeedet, mis võib teda kahjustada.

- 67 Nagu nähtub selle sätte sõnastusest endast, on see üldkohaldatav. Järelikult tuleb õigust olla ära kuulatud järgida igas menetluses, mille tulemusena võidakse vastu võtta isiku huve kahjustav akt, isegi kui kohaldatavad õigusnormid niisugust formaalset nõuet sõnaselgelt ette ei näe. Lisaks tagab kõnesolev õigus igale isikule võimaluse teha haldusmenetluses enne tema huve kahjustava otsuse tegemist tõhusalt ja tegelikult teatavaks oma seisukoht (vt selle kohta 22. novembri 2012. aasta kohtuotsus M., C-277/11, EU:C:2012:744, punktid 84–87 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 68 Samuti ei rikkunud Üldkohus õigusnormi, kui olles õigesti tuvastanud, et vaidlusalune otsus on asjaomase ametniku huve kahjustav akt, nagu tuleneb apellatsioonkaebuse esimese väite tagasilükkamisest, otsustas ta vaidlustatud kohtuotsuse punktides 52–54, et komisjon oli kohustatud enne asjaomaselt ametnikult puutumatus eest äravõtmise kohta otsuse tegemist ta ära kuulama.
- 69 On tõsi, nagu märgiti käesoleva kohtuotsuse punktis 47, et protokollist nr 7 tulenev liidu ametnike ja teenistujate puutumatus on funktsionaalset laadi ja on mõeldud üksnes liidu huvide kaitseks, et mitte takistada liidu toimimist ja sõltumatust.
- 70 Siiski, kui see asjaolu võib viia nende argumentide piiramiseni, millele asjaomane ametnik võib õiguspäraselt tugineda, et veenda oma tööandjaks olevat institutsiooni temalt puutumatus mitte ära võtma, ei saa see asjaolu vastupidi komisjoni väidetele põhjendada ametniku ära kuulamata jätmist enne, kui temalt puutumatus võetakse. Niisugune otsus oleks otseselt vastuolus käesoleva kohtuotsuse punktis 67 osutatud kohtupraktikaga.
- 71 Seda arvestades tuleb samuti märkida, et harta artikli 52 lõige 1 lubab piirata hartas sätestatud õiguste teostamist, sealhulgas artiklis 41 sätestatud õiguse olla ära kuulatud teostamist. Samas peavad harta artikli 52 lõike 1 kohaselt kõik piirangud olema ette nähtud seadusega ja arvestama asjaomase põhiõiguse olemust. Lisaks peavad need piirangud proportsionaalsuse põhimõtet järgides olema vajalikud ja vastama tegelikult liidu poolt tunnustatud üldist huvi pakkuvatele eesmärkidele.
- 72 Käesoleval juhul tõdes Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 61, et Belgia karistusseadustiku sätetes on kehtestatud uurimissaladuse hoidmise põhimõte koos täpsustusega, et erandid sellest põhimõttest nähakse ette seadusega.
- 73 Lisaks märkis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 59, et liikmesriikides, kus uurimissaladus on ette nähtud, on selle puhul tegemist avaliku korra põhimõttega, mille eesmärk ei ole mitte ainult kaitsta uurimist, et vältida valeütluste andmise kooskõlastamist ning otseste või kaudsete tõendite varjamist, vaid ka kaitsta kahtlustatavaid või süüdistavaid, kelle süü ei ole tõendatud.
- 74 Neid asjaolusid arvestades leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 63, et sellise ametniku enne ära kuulamata jätmise, kelle suhtes on esitatud taotlus puutumatus eest äravõtmiseks, et alustada tema suhtes kriminaalmenetlust, „võib [...] põhimõtteliselt olla objektiivselt põhjendatud uurimissaladuse hoidmisega vastavalt harta artiklile 52“, kuna „üldjuhul võimaldab isiku ära kuulamata jätmise enne temalt puutumatus eest äravõtmist hoida uurimissaladust“, nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 65 märkis.
- 75 Analüüsides, kas niisugune meede on proportsionaalne ja vajalik, rõhutas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 66, et kui „liikmesriigi ametiasutus keeldub nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel tegemast puudutatud isikule teatavaks puutumatus eest äravõtmise taotluse aluseks olevaid täpseid ja täielikke põhjendusi, põhjendades seda seejuures uurimissaladuse hoidmisega, peab komisjon koostöös liikmesriigi ametiasutustega rakendama [...] meetmeid, mis võimaldavad tasakaalustada ühelt poolt uurimissaladuse hoidmisega seotud legitiimseid kaalutlusi ning teiselt poolt vajadust tagada õigussubjektile piisav arvestamine tema kaitseõigustega, sealhulgas õigusega olla ära kuulatud“.

- 76 Nii leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 67, et komisjon peab kaaluma sellise ametniku õigust olla ära kuulatud, kelle suhtes on esitatud taotlus puutumatus äravõtmiseks, ning liikmesriigi ametiasutuste osutatud legitiimseid kaalutlusi, et tagada nii asjaomase ametniku õiguste kaitse kui ka liidu huvide kaitse vastavalt protokollile nr 7 ning riigisisese kriminaalmenetluse tõhus ja sujuv kulgemine.
- 77 Vastupidi komisjoni väidetele ei rikuta nendes Üldkohtu põhjendustes õigusnormi.
- 78 Kuigi – nagu nähtub vaidlustatud kohtuotsusest – Üldkohus ei välistanud võimalust, et institutsioon teeb puutumatus äravõtmise otsuse ilma asjaomast isikut ära kuulamata, peab selline võimalus olema siiski ette nähtud ainult erandjuhtudel, mis on nõuetekohaselt põhjendatud.
- 79 Nimelt ei saa eeldada, et iga kriminaalmenetlusega kaasneb süstemaatiliselt oht, et asjasse puutuvad isikud püüavad otseseid või kaudseid tõendeid varjata või valeütluste andmist kooskõlastada, mistõttu on põhjendatud nende suhtes toimuvast menetlusest neid enne mitte teavitada.
- 80 Siit järeldub, et Üldkohus leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 66 õigesti, et enne kui komisjon teeb järelduse, et tegemist on erandjuhtumiga, mis õigustab asjasse puutuvalt isikult puutumatus äravõtmist ilma teda enne ära kuulamata, peab komisjon asjaomaste liikmesriigi ametiasutustega lojaalse koostöö tegemise põhimõtet järgides rakendama meetmeid, mis võimaldavad samal ajal järgida isiku õigust olla ära kuulatud, ilma et ohustataks huve, mida uurimissaladusega soovitakse kaitsta.
- 81 Vastupidi komisjoni väidetele ei ole sellise kaalumise kohustus vastuolus vastastikuse usalduse ning komisjoni ja liikmesriigi ametiasutuste vahelise lojaalse koostöö põhimõttega.
- 82 Nimelt võimaldab vaidlustatud kohtuotsuse punktis 66 mainitud kaalumine komisjonil järgida nii menetlusnõudeid, mida liikmesriigi ametiasutused võivad olla kohustatud täitma, kui ka võimalikult suures ulatuses isiku õigust olla ära kuulatud. Erandjuhtudel võimaldab see komisjonil ka põhjendada, miks on isikut enne temalt puutumatus äravõtmist võimatu ära kuulata, arvestades huve, mida selline ärakuulamine võib kahjustada.
- 83 Lisaks, mis puudutab käesoleva kohtuotsuse punktis 57 toodud komisjoni argumenti, mille kohaselt Üldkohus ei täpsustanud, milline peaks olema vastus puutumatus äravõtmise taotlusele, juhul kui vaidlustatud kohtuotsuse punktis 67 osutatud kaalumise tulemusel komisjon leiaks, et isiku õigus olla ära kuulatud kaalub üles uurimissaladuse hoidmise, siis piisab, kui märkida, et kuna Üldkohus leidis, et käesolevas asjas nõutud kaalumist ei toimunud, ei pidanud Üldkohus selle oletuse suhtes seisukohta võtma.
- 84 Kõigi eelnevate kaalutluste põhjal tuleb teine väide tagasi lükata.

Kolmas väide, et Üldkohus ei hinnanud õigesti komisjoni järgitud menetlust vaidlusaluse otsuse vastuvõtmisel

Poolte argumendid

- 85 Kolmandas väites leiab komisjon, et kuna Üldkohus ei hinnanud õigesti komisjoni järgitud menetlust vaidlusaluse otsuse vastuvõtmisel, rikkus Üldkohus õigusnormi, kui ta asus seisukohale, et komisjon ei järginud asjaomaste huvide kaalumist, nagu on nõutud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 66 ja 67.

- 86 Täpsemalt on komisjon arvamusel, et kui eeldada, et sellise kaalumise nõue on põhjendatud, oleks tulnud asuda seisukohale, et ta viis käesolevas asjas igal juhul läbi nõutud kontrolli. Ta väidab, et ta võttis vaidlusaluse otsuse vastu alles pärast seda, kui ta oli Belgia ametiasutustega korduvalt kirja teel suhelnud, saanud Belgia prokurörielt üksikasjalikke selgitusi, tutvunud kohapeal kriminaalmenetluse toimikuga ja lõpuks konsulteerinud Belgia karistusõiguse eksperdiga.
- 87 Lisaks heidab komisjon Üldkohtule ette, et viimane nägi vaidlustatud kohtuotsuse punktis 71 ette ebaproportsionaalsed nõuded võrreldes meetmetega, mida komisjon oleks pidanud võtma, et järgida RQ õigust olla ära kuulatud. Need meetmed tooksid süstemaatiliselt kaasa liidu institutsioonide põhjendamatu sekkumise liikmesriigi õigusemõistmisse kriminaalasjades.
- 88 Viimaseks vaidleb komisjon vastu vaidlustatud kohtuotsuse punktis 76 esitatud põhjendusele, mille kohaselt ei ole täielikult välistatud, et komisjoni otsuse sisu oleks olnud teistsugune, kui RQ-le oleks antud võimalus esitada tõhusalt oma seisukoht liidu huvide ja talle kui OLAFi peadirektorile vajaliku sõltumatuse säilitamise kohta. Komisjoni sõnul ei olnud RQ staatus OLAFi peadirektorina asjasse puutuv, kuna RQ esitas hagi enda nimel, ning teiseks ei saa asjaomase ametniku positsioon liidu huve kindlaks määrata ega mõjutada, vaid see kuulub üksnes institutsioonide pädevusse.
- 89 RQ leiab, et käesolev väide puudutab Üldkohtu faktilisi hinnanguid ja tuleb seega vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata jätta. Teise võimalusena leiab RQ, et see väide ei ole põhjendatud.

Euroopa Kohtu hinnang

- 90 Apellatsioonkaebuse kolmanda väite põhjendamiseks esitatud komisjoni argumendid jagunevad sisuliselt kaheks osaks.
- 91 Selle väite esimeses osas väidab komisjon, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 74, et RQ ära kuulamata jätmine enne vaidlusaluse otsuse vastuvõtmist läheb kaugemale sellest, mis on vajalik selleks, et saavutada eesmärk hoida uurimissaladust, ning järelikult ei järginud ta harta artikli 41 lõike 2 punktis a sätestatud õiguse olla ära kuulatud põhisisu.
- 92 Tuleb märkida, et nende argumentidega ei sea komisjon kahtluse alla Üldkohtu hinnangut faktilistele asjaoludele, vaid nende hinnangute õiguslikku kvalifikatsiooni. Täpsemalt väidab komisjon, et Üldkohus leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 74 tema käsutuses oleva toimiku põhjal ekslikult, et komisjon rikkus RQ õigust olla ära kuulatud, rikkudes seeläbi õigusnormi.
- 93 Seetõttu, vastupidi RQ väidetele on kolmanda väite esimene osa vastuvõetav. Nimelt, kui Üldkohus on faktilised asjaolud tuvastanud või neid hinnanud, on Euroopa Kohus pädev kontrollima nende faktiliste asjaolude õiguslikku kvalifikatsiooni ja õiguslikke tagajärgi, mis Üldkohus on neist tuletanud (6. aprilli 2006. aasta kohtuotsus *General Motors vs. komisjon*, C-551/03 P, EU:C:2006:229, punkt 51 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 94 Mis puudutab esimese väiteosa sisulist analüüsi, siis tuleb märkida, et vaidlustatud kohtuotsuse punktis 69 leidis Üldkohus, et komisjon ei kaalunud käesolevas asjas asjaolusid vaidlustatud kohtuotsuse punktides 67 ja 68 kirjeldatud viisil.
- 95 Ta tugines oma hinnangus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 70–72 tuvastatule, mille kohaselt esiteks komisjon ei palunud Belgia pädevatel ametiasutustel põhjendada, miks võib RQ ärakuulamine enne, kui temalt võidakse puutumatus ära võtta, ohustada uurimissaladuse hoidmist, või ei palunud neil ametiasutustel koostada puutumatuse äravõtmise taotluse mittekonfidentsiaalset versiooni, mille saaks RQ-le edastada. Teiseks ei viidanud Belgia ametiasutused ühelegi sellisele asjaolule nagu oht, et RQ võib põgeneda või tõendeid hävitada, mis oleks põhjendanud puutumatus äravõtmise taotluse

edastamata jätmist. Kolmandaks olid Belgia ametiasutuste vastused komisjoni taotlustele lünklikud ega võimaldanud mõista, miks nad ei lubanud komisjonil RQd puutumatus e-ärahvõtmise taotlusega seoses ära kuulata.

- 96 Arvestades neid faktituvastusi, mida ei saa apellatsioonimenetluses vaidlustada, välja arvatud juhul, kui faktilisi asjaolusid ja tõendeid on moonutatud, mida komisjon käesolevas asjas ei väida (vt selle kohta 18. märtsi 2010. aasta kohtuotsus *Trubowest Handel ja Makarov vs. nõukogu ja komisjon*, C-419/08 P, EU:C:2010:147, punktid 30 ja 31 ning seal viidatud kohtupraktika), siis võis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 74 õigusnormi rikkumata otsustada, et hageja enne vaidlusaluse otsuse vastuvõtmist ära kuulamata jätmise läks kaugemale sellest, mis oli vajalik, et saavutada taotletud eesmärk, ning rikkus seega harta artikli 41 lõike 2 punktis a tagatud õigust olla ära kuulatud.
- 97 Sellega seoses ei saa komisjon Üldkohtule ette heita, et ta jättis tähelepanuta asjaolu, et komisjon pidas Belgia pädevate ametiasutustega kirjavahetust. Üldkohus võttis seda kirjavahetust arvesse, kuid leidis faktiliste asjaolude sõltumatu hindamise tulemusena, et vastupidi komisjoni väidetele olid viimasele saadetud lünklikud ja mitte piisavalt üksikasjalikud selgitused.
- 98 Samuti ei saa komisjon Üldkohtu hinnangu põhjendatuse kahtluse alla seadmiseks tugineda asjaolule, et ta tutvus kohapeal kriminaalmenetluse toimikuga ja konsulteeris Belgia karistusõiguse eksperdiga. Isegi kui eeldada, et need asjaolud osutuvad tõeseks, ei ole need igal juhul piisavad, tõendamaks, et RQ õigust olla ära kuulatud järgiti. Nimelt ei väida komisjon, et ta tugines Üldkohtus asjaoludele, mis ilmsid riigisisese kriminaalmenetluse toimikuga tutvumisel või Belgia eksperdiga konsulteerimisel ning mis oleks võinud põhjendada RQ enne ära kuulamata jätmist.
- 99 Kõigele lisaks ei saa komisjon tugineda ka käesoleva kohtuotsuse punktis 87 esitatud argumendile, et sisuliselt seadis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 71 ebaproportsionaalsed nõuded ametnikult puutumatus e-ärahvõtmiseks teda enne ära kuulamata, kuna nendega kaasneks komisjoni hinnangul liidu institutsioonide põhjendamatu sekkumine liikmesriigi õigusemõistmisse kriminaalasjades.
- 100 Sellega seoses tuleb märkida, et kuigi Üldkohus viitas näitena mitmele asjaolule, mille esinemisel võib kaaluda ametnikult puutumatus e-ärahvõtmist teda enne ära kuulamata, tões Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 71 peajasjalikult seda, et vaidlusaluse otsuse vastuvõtmiseni viinud menetluses ei esitanud Belgia ametiasutused piisavalt tõendeid, mis võiksid sellist menetlust õigustada.
- 101 Siiski ei saa asuda seisukohale, et komisjonile pandud kohustus nõuda liikmesriigi ametiasutustelt selliste piisava tõendusliku tähendusega asjaolude esitamist ära kuulamisõiguse tõsise rikkumise põhjendamiseks, mida Üldkohus näitena mainis, oleks ebaproportsionaalne. Sellisele seisukohale ei saa asuda seda enam, et vastupidi komisjoni väidetele ei too selliste asjaolude esitamine oma olemuselt kaasa sekkumist asjaomase liikmesriigi menetlusesse, kuivõrd liikmesriigil on sarnaselt komisjoniga lojaalse koostöö kohustus, mis on ette nähtud ELL artikli 4 lõikes 3, mille kohaselt liit ja liikmesriigid abistavad täielikus vastastikus austuses üksteist aluslepingutest tulenevate ülesannete täitmisel.
- 102 Järelikult tuleb kolmanda väite esimene osa põhjendamatus tõttu tagasi lükata.
- 103 Mis puutub selle väite teise ossa, siis tuleb kõigepealt märkida, et komisjon ei sea sellega kahtluse alla Üldkohtu hinnangut faktilistele asjaoludele, vaid väidab, et Üldkohus rikkus sisuliselt õigusnormi, kui ta leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 76, et ei saa välistada, et kui RQ-l oleks olnud võimalik esitada oma seisukoht puutumatus e-ärahvõtmise kohta, oleks vaidlusaluse otsuse sisu olnud teistsugune.
- 104 Seega on selle väite teine osa samadel põhjustel, mis on esitatud kolmanda väite esimese osa kohta, vastuvõetav.

- 105 Mis puudutab kõnesoleva teise väiteosa sisulist analüüsi, siis tuleb märkida, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt toob kaitseõiguste, eelkõige õiguse olla ära kuulatud rikkumine kaasa asjaomase haldusmenetluse lõpus tehtud otsuse tühistamise vaid juhul, kui ilma selle rikkumiseta oleks menetluse tulemus võinud olla teistsugune (3. juuli 2014. aasta kohtuotsus Kamino International Logistics ja Datema Hellmann Worldwide Logistics, C-129/13 ja C-130/13, EU:C:2014:2041, punkt 79 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 14. juuni 2018. aasta kohtuotsus Makhlouf vs. nõukogu, C-458/17 P, ei avaldata, EU:C:2018:441, punkt 42 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 106 Euroopa Kohus on sellega seoses täpsustanud, et hageja, kes väidab, et tema kaitseõigusi on rikutud, ei ole kohustatud tõendama, et asjaomase liidu institutsiooni otsuse sisu oleks olnud teistsugune, vaid üksnes seda, et selline võimalus ei ole täielikult välistatud (1. oktoobri 2009. aasta kohtuotsus Foshan Shunde Yongjian Housewares & Hardware vs. nõukogu, C-141/08 P, EU:C:2009:598, punkt 94 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 107 Sellist õigusküsimust tuleb hinnata iga juhtumi konkreetsete faktiliste ja õiguslike asjaolude alusel (vt selle kohta 10. septembri 2013. aasta kohtuotsus G. ja R., C-383/13 PPU, EU:C:2013:533, punkt 40).
- 108 Sellega seoses tuleb meelde tuletada, et liidu ametnikele ja teenistujatele on antud privileegid ja immuuniteedid üksnes liidu huvides, nagu on sätestatud protokollis nr 7 artiklis 17 ja personalieeskirjade artiklis 23.
- 109 Et hinnata õiguse olla ära kuulatud võimaliku rikkumise mõju liidu ametnikult puutumatus eesmärgi saavutamisele, tuleb arvesse võtta kõnealuse puutumatus eesmärgi, mis nendest sätestest tuleneb.
- 110 Nii märkis ka Euroopa Inimõiguste Kohus ühes parlamendiliikme puutumatus käsitlevas kohtuotsuses, et puutumatus rakendamise mõju asjaomase isiku õigustele tuleb hinnata alusaktides sätestatud eesmärgi säilitamise nõudeid arvestades (EIK 3. detsembri 2009. aasta kohtuotsus Kart vs. Türgi, CE:ECHR:2009:1203JUD000891705, punkt 95).
- 111 Siit järeldub, et kaalutlused, mis on seotud puutumatus eesmärgi saavutamise taotluse subjektiks oleva ametniku isikliku olukorraga ja mida kõige paremini saaks esile tuua see sama ametnik, kui teda seoses selle taotlusega ära kuulataks, ei oma taotluse edasise menetlemise seisukohast tähtsust. Sellega seoses on tähtsus ainult teenistuse huvidega seotud kaalutlustel.
- 112 Järelikult ei saa ametnik, kes esitas puutumatus eesmärgi saavutamise taotluse peale hagi, piirduda sellega, et ta tugineb selle taotluse tühistamise nõudes abstraktselt õiguse olla ära kuulatud rikkumisele. Ta peab tõendama, et ei ole täielikult välistatud, et asjaomase liidu institutsiooni otsuse sisu oleks olnud teistsugune, kui ta oleks saanud esitada teenistuse huvidega seotud argumente ja asjaolusid.
- 113 Vaidlustatud kohtuotsusest aga ei nähtu, et Üldkohus oleks kontrollinud, kas RQ on esitanud selliseks tõendamiseks argumente.
- 114 Euroopa Kohtule vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 167 lõikele 2 edastatud esimese kohtuastme toimikust ilmneb, et Üldkohus piirdus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 76 sellega, et kordas peaaegu sõna-sõnalt RQ hagiavalduses esitatud ebamäärast väidet argumentide kohta, mis RQ oleks võinud esitada, kui ta oleks enne vaidlusaluse otsuse vastuvõtmist ära kuulatud.
- 115 Lisaks sellele ei teinud RQ Üldkohtule esitatud menetlusdokumentides ühtegi viidet teenistuse huvidele, mis oleks tema puutumatus eesmärgi saavutamise põhjendanud ja millele ta oleks saanud tugineda, kui ta oleks enne vaidlusaluse otsuse vastuvõtmist ära kuulatud.

- 116 Neil asjaoludel tuleb tõdeda, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta otsustas, et RQ õiguse olla ära kuulatud rikkumine annab aluse vaidlusaluse otsuse tühistamiseks, samas kui viimane ei tõendanud, et ei ole täielikult välistatud, et komisjoni otsuse sisu oleks olnud teistsugune, kui RQ oleks saanud kasutada oma õigust olla ära kuulatud.
- 117 Seega tuleb kolmanda väite teise osaga nõustuda ja vaidlustatud kohtuotsus tühistada.

Hagimenetlus Üldkohtus

- 118 Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 61 esimese lõigu kohaselt võib Euroopa Kohus Üldkohtu otsuse tühistamise korral ise teha asja suhtes lõpliku kohtuotsuse, kui menetlusstaadium lubab, või saata asja tagasi Üldkohtusse uueks lahendamiseks.
- 119 Käesolevas asjas võimaldab menetlusstaadium teha otsuse RQ hagi viienda väite esimese osa kohta, mis puudutab õiguse olla ära kuulatud rikkumist.
- 120 Nimelt nähtub apellatsioonkaebuse teise ja kolmanda väite analüüsimisel esitatud põhjendustest, et kuigi komisjon ei järginud RQ õigust olla enne vaidlusaluse otsuse vastuvõtmist ära kuulatud, ei saa selline rikkumine olla aluseks selle otsuse tühistamisele, kuna RQ ei tõendanud, et ei ole täielikult välistatud, et ilma sellise rikkumiseta oleks otsuse sisu olnud teistsugune.
- 121 Järelikult tuleb tagasi lükata RQ hagi viienda väite esimene osa, mille kohaselt on rikutud õigust olla ära kuulatud.
- 122 Ülejäänud osas ei luba menetlusstaadium otsust teha, kuna Üldkohus ei analüüsinud teisi väiteid ja argumente, millega RQ oma hagi põhjendas.
- 123 Seetõttu tuleb kohtuasi saata tagasi Üldkohtusse.

Kohtukulud

- 124 Kuna kohtuasi saadetakse tagasi Üldkohtusse, tuleb käesoleva apellatsioonmenetlusega seotud kulude kandmine otsustada edaspidi.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

- 1. Tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 24. oktoobri 2018. aasta kohtuotsus RQ vs. komisjon (T-29/17, EU:T:2018:717).**
- 2. Euroopa Liidu Üldkohtule esitatud hagi viienda väite esimene osa tuleb tagasi lükata.**
- 3. Saata kohtuasi hagi esimese, teise, kolmanda ja neljanda väite ning viienda väite teise ja kolmanda osa kohta otsuse tegemiseks tagasi Euroopa Liidu Üldkohtusse.**
- 4. Otsustada kohtukulude kandmine edaspidi.**

Allkirjad